

Crna Gora
Regulatorna agencija
za energetiku
Broj: 14/2689-2
Podgorica, 17.10.2014. godine

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	17. X 20 14. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-72/14-41
VEZA:	
EPA:	585 XXV
SKRAĆENICA:	PRILOG:

SKUPŠTINA CRNE GORE

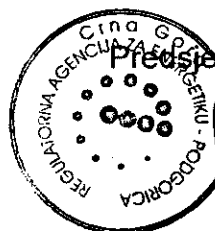
Podgorica

Predmet: Dostava Finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2013. godinu

U prilogu Vam dostavljamo Predlog Finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2013. godinu.

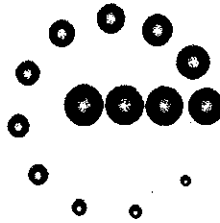
Navedeni dokumenat se dostavlja u 130 primjeraka (kopije), kao i u elektronskoj formi na CD-u.

S poštovanjem,

Predsjedavajući Odbora Agencije

Branislav Prelević

Crna Gora
Regulatorna agencija za energetiku

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ SA IZVJEŠTAJEM O RADU
REGULATORNE AGENCIJE ZA ENERGETIKU
ZA 2013. GODINU**

PREDLOG

Podgorica, april 2014. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. FINANSIJSKO POSLOVANJE AGENCIJE	3
2.1. Tabela prikaz prihoda i rashoda Agencije u 2013. godini	4
2.2. Sprovođenje postupka javnih nabavki	8
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2013. GODINI	8
3.1. Normativna aktivnost Agencije	8
3.2. Donošenje odluka o regulatorno dozvoljenom prihodu, cijenama i tarifama za električnu energiju	10
3.3. Izdavanje licenci energetske subjektima	11
3.4. Tržište električne energije	14
3.5. Utvrđivanje tarifa za električnu energiju	15
3.6. Odlučivanje Agencije po žalbama kupaca električne energije	16
3.7. Postupci pred Upravnim sudom Crne Gore koji se odnose na odluke o odobravanju regulatornog prihoda, cijena i tarifa	18
3.8. Postupci pred drugim organima	20
3.9. Nadzor nad radom energetske subjekata	21
3.10. Institucionalno jačanje Agencije	25
3.11. Međunarodne aktivnosti	25
4. REZIME	28

1. UVOD

Regulatorna agencija za energetiku je organizacija koja vrši javna ovašćenja regulisanja energetskog sektora Crne Gore u skladu sa Zakonom o energetici ("Službeni list CG", br. 28/10, 40/11, 42/11 i 6/13).

Zakonom o energetici utvrđeno je da Agencija utvrđuje predlog finansijskog izvještaja, koji sadrži pregled prihoda i rashoda Agencije, ostvarenih za izvještajni period tj. pregled naknada uplaćenih Agenciji za prethodnu godinu i troškova koje je imala u prethodnoj godini. Izvještaj se predaje do 30. aprila tekuće godine Ministarstvu finansija koje dalje sprovodi proceduru radi usvajanja u Skupštini Crne Gore.

Zakonom o budžetu ("Službeni list RCG", br. 40/01, 44/01, 71/05 i "Službeni list CG", br. 12/07, 53/09 i 49/10) propisano je da nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu, zbog čega ovaj izvještaj sadrži i izvještaj o radu Agencije za 2013. godinu.

Na izvršavanju poslova u Agenciji je u 2013. godini radilo 28 zaposlenih, od toga su 3 člana Odbora Agencije, direktor Agencije i zamjenik direktora. Članovi Odbora Agencije su u skladu sa Zakonom o energetici profesionalno angažovani u Agenciji. Rad zaposlenih u Agenciji je organizovan u četiri službe. Odbor ima savjetnike i sekretara Odbora. Od 28 zaposlenih 24 je sa visokom stručnom spremom: elektrotehničke, ekonomske i pravne struke.

Članom 45 stav 1 Zakona o energetici propisano je da se sredstva za rad Agencije obezbjeđuju iz naknada za izdavanje licenci, godišnjih naknada za korišćenje licenci za obavljanje energetskih djelatnosti i naknada za rješavanje sporova, koje utvrđuje u skladu sa ovim zakonom, dok je stavom 2 propisano da se sredstva za rad Agencije utvrđuju Finansijskim planom. Finansijski plan, koji sadrži pregled troškova i prihoda Agencije, usvaja i njihovu opravdanost ocjenjuje Skupština Crne Gore. Takav način finansiranja, nezavisan od Budžeta države, obezbjeđuje samostalnost Agencije i nezavisnost u radu. Agencija je neprofitna organizacija, pa su sredstva koja se obezbjeđuju u realizaciji finansijskog plana njen jedini izvor finansiranja.

2. FINANSIJSKO POSLOVANJE AGENCIJE

Sredstva dobijena od naknada za licence treba da omoguće obavljanje djelatnosti Agencije i poslova sadržanih u planu rada za odnosnu godinu, koji Agencija utvrđuje i dostavlja uz Finansijski plan Skupštini Crne Gore na usvajanje.

Licence se izdaju na zahtjev energetskog subjekta za svaku energetsku djelatnost posebno. Licenca ima karakter dozvole za obavljanje energetske djelatnosti i ista sadrži uslove pod kojima imalac licence obavlja djelatnost za koju mu je licenca izdata. Energetski subjekat prilikom izdavanja licence plaća naknadu za izdavanje licence, a godišnju naknadu za licencu za period važenja licence. Iznosi naknada za licence koje plaćaju subjekti, utvrđuju se svake godine, na osnovu Finansijskog plana Agencije za odnosnu godinu, usvojenog od strane Skupštine Crne Gore, u iznosu koji pokriva planirane troškove Agencije predviđene finansijskim planom.

Iznosi naknada za licence za 2013. godinu utvrđeni su Odlukom o naknadama za licence za 2013. godinu ("Službeni list CG", br. 2/13 i 17/13.). Pri utvrđivanju iznosa naknada za licence primijenjena je Metodologija za utvrđivanje naknada za licence ("Službeni list CG", broj 15/13). Metodologijom je utvrđeno da se godišnji prihod obezbjeđuje iz dvije oblasti energetskog sektora, elektroenergetske i oblasti nafte i gasa, pri čemu je usvojen

metodološki pristup da u ukupnom prihodu učešće dijela prihoda od naknada iz oblasti elektroenergetskih djelatnosti i dijela prihoda od naknada iz oblasti nafte i gasa zavisi od nivoa aktivnosti Agencije na poslovima koji se odnose na navedene oblasti.

Planirani iznosi naknada za korišćenje licenci utvrđuju se na osnovu broja i vrste izdatih licenci za navedene energetske oblasti, a na bazi ostvarenja tehničkih i energetskih indikatora djelatnosti energetskih subjekata iz prethodne godine (instalirana snaga - MW, isporučena energija - MWh, skladišni kapacitet - m³, broj i vrsta transportnih sredstava itd.)

2.1. Tabelarni prikaz prihoda (uplaćenih sredstava) i rashoda (izdataka) Agencije u 2013. godini

Red. Broj	Opis	Planirani prihod/ rashod - €	Ostvareni prihod/ rashod - €
	PRIHODI		
1.	prihodi od naknada za korišćenje licenci	1149947,07	1163338,25
2.	prihodi od zahtjeva za izdavanje licenci	1500,00	23400,00
3.	prenesena sredstva iz prethodne godine	2000,00	57702,59
4.	ostali prihodi	11600,00	12530,15
I	UKUPNI PRIHODI (1+2+3+4)	1165047,07	1256970,99
	RASHODI		
1.	Troškovi materijala	20720,00	22227,13
	troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	7000,00	11347,45
	troškovi stručne literature	2000,00	2915,94
	troškovi štampanja propisa	5220,00	1858,50
	troškovi goriva i energije	6500,00	6105,24
2.	Troškovi zarada, naknada zarada i dr. primanja	752031,76	751337,13
	bruto zarade	670674,07	670222,69
	dopinosi na teret poslodavca	81357,69	81114,44
3.	Troškovi službenih putovanja	33000,00	34793,28
4.	Troškovi proizvodnih usluga	21500,00	25355,25
	troškovi komunikacija	10000,00	10279,18
	troškovi održavanja sredstava	9500,00	12533,20
	troškovi poštarina	1500,00	1947,87
	troškovi oglašavanja	500,00	595,00
5.	Troškovi neproizvodnih usluga	51200,00	60340,43
	troškovi konsultantskih usluga	20000,00	27315,92
	troškovi komunalija	1500,00	1379,14
	troškovi provizija	3000,00	2605,07
	premije osiguranja	1700,00	1258,75
	troškovi članarina, seminara i radionica	10000,00	11905,00
	ostali troškovi	15000,00	15876,55
6.	Nabavka osnovnih sredstava	15000,00	38703,71

7.	Sredstva za rješavanje stambenih potreba	40488,76	40393,52
II	UKUPNI RASHODI (1+2+3+4+5+6+7)	933940,52	973150,45
III	Obaveže na početku perioda		2995,33
IV	Obaveze na kraju perioda		7810,49
V	UKUPNO POTROŠENA SREDSTVA (II+III-IV)	933940,52	968335,29
VI	REZERVA	60000,00	135133,18
VII	UKUPNO RASHODI I REZERVA (V+VI)	993940,52	1103468,47
VIII	Procjena imovine energetskih subjekata	20000,00	4500,00
IX	Troškovi zakupa poslovnog prostora	25000,00	22895,97
X	UKUPNO (VII+VIII+IX)	1038940,52	1130864,44
XI	Prenos sredstava u Budžet Crne Gore	126106,55	126106,55

I Prihodi

U okviru Prihoda prikazan je priliv sredstava od naknada uplaćenih Agenciji u toku 2013. godine, kao i ostalih raspoloživih sredstava koja je Agencija koristila, i to:

- 1) Sredstva prikupljena u toku 2012. godine koja nijesu iskorišćena u toku te godine u iznosu od 57.702,59 €, prenijeta su u skladu sa Zakonom u 2013. godinu;
- 2) Prihodi od naknada za obradu zahtjeva za licence, koji su planirani u iznosu od 1.500,00€, ostvareni su u iznosu od 23.400,00 €, odnosno 21.900,00 € više od planiranog, iz razloga što je broj podnijetih zahtjeva za izdavanje licenci bio mnogo veći od očekivanog;
- 3) Po osnovu godišnjih naknada za licence u 2013. godini ostvaren je prihod u iznosu od 1.163.338,25 €, što je za 1,16% veće od planiranog iznosa od 1.149.947,07 €;
- 4) U 2013. godini Agencija je ostale prihode ostvarila u iznosu od 12.530,15 €, koji se sastoje od prihoda od kamata na sredstva koja se nalaze na žiro računima Agencije u iznosu od 675,04 €, refundacije troškova službenih putovanja u iznosu od 8.323,42 €, refundacije troškova naknade zarade zbog porodijskog odsustva u iznosu od 1.481,46 € i ostalih poslovnih prihoda u iznosu od 2.050,23 €.

II Rashodi

U okviru Rashoda dat je pregled svih troškova Agencije u 2013. godini, odnosno prikazano je na koji način su iskorišćena prikupljena sredstva. Ukupno utrošena sredstva Agencije u 2013. godini, u koje su uključena: *Ukupno potrošena sredstva-V, Procjena imovine energetskih subjekata - VIII i Troškovi zakupa poslovnog prostora- IX*, iznose 995.731,26 € i veća su za 1,71% od planiranih 978.940,52 €.

1. *Troškovi zaposlenih* ostvareni su u iznosu od 694,63 €, što je približno jednako planiranom iznosu.
2. *Troškovi za materijal i usluge* u ukupnom iznosu su bili veći od planiranih, a pojedinačno su ostvareni na sljedeći način:
 - 1) *Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala* su veći od planiranih za 62,11%, a glavni razlog je kupovina djelova za popravku havarisanog vozila Agencije, u iznosu od 2.336,83 €;

- 2) *Troškovi stručne literature* koji se odnose na pretplatu na "Službeni list Crne Gore", pretplatu na stručne časopise iz pravne i ekonomske oblasti i kupovinu druge literature, kao što su komentari zakona koji regulišu oblasti značajne za Agenciju, koji su bili planirani u iznosu od 2.000 €, ostvareni su u iznosu od 2.915,94 €, odnosno veći su za 45,80%;
- 3) *Troškovi štampanja propisa* u "Službenom listu Crne Gore" ostvareni su u iznosu od 1.858,50 €, što je za 64,40% manje od planiranog iznosa od 5.220,00 €.
- 4) *Troškovi goriva i energije* iznosili su 6.105,24 €, što je za 6,07% manje od planiranih 6.500,00 €;
- 5) *Troškovi komunikacija*, u ukupnom iznosu od 10.279,18 € su veći od planiranih 10.000,00 €, za 2,79% i odnose se na troškove fiksnih i mobilnih telefona, kao i na troškove interneta;
- 6) *Troškovi održavanja sredstava* iznose 12.533,20 € i veći su od planiranih 9.500,00 € za 31,93%. Od navedenog ostvarenog iznosa, Agencija je kao vlasnik poslovnog prostora koji je u stambenoj zgradi, a na osnovu odluke Skupštine stanara, na ime troškova održavanja zajedničkih prostorija, u 2013. godini, uplatila ukupan iznos od 7.017,12 €. Ostatak sredstava od 5.516,08 € odnosi se na: registraciju vozila u iznosu od 905,73 €, uslugu popravke havariisanog vozila 828,00 €, antivirus program 875,60 € i ostale troškove popravke i održavanje poslovnog prostora i opreme koji nijesu posebno navedeni;
- 7) *Troškovi poštarina* iznose 1.947,87 € i veći su za 29,86% od planiranih 1.500,00 €;
- 8) *Troškovi oglašavanja* u sredstvima informisanja ostvareni su u iznosu od 595,00 €, što je za 19% više od planiranih 500,00 €;
- 9) *Troškovi konsultantskih usluga* ostvareni su u ukupnom iznosu od 27.315,92 € i veći su od planiranih 20.000,00 € za 36,58%;
- 10) *Troškovi komunalnija* iznose 1.379,14 € i manji su od planiranih 1.500,00 €, za 8,06%;
- 11) *Troškovi provizija*, koji se odnose prvenstveno na provizije banaka, ostvareni su u iznosu od 2.605,07 €, i manji su od planiranih 3.000,00 € za 13,16%;
- 12) *Troškovi premija osiguranja* ostvareni su u iznosu od 1.258,75 €, što je za 25,96% manje od planiranih 1.700,00 €.

Za troškove seminara, obuke kadrova i plaćanja članarina međunarodnim organizacijama čiji je član Agencija, upotrijebljena su sredstva koja su veća od planiranih za 19,05%. Agencija je u 2013. godini platila prisustvo na međunarodnim seminarima u energetske regulaciji u iznosu od 4.200,00 €, prisustvo na seminarima u zemlji 485,00 €, kao i troškove stručnog usavršavanja zaposlenih u iznosu od 1.720,00 €. Pored toga, Agencija je članica ERRA-e - Regionalne asocijacije energetskih regulatora i plaća godišnju članarinu, koja je za 2013. godinu iznosila 3500,00 €, članica CIGRE – Međunarodnog vijeća za velike električne mreže, čija je godišnja članarina 2.000,00 € i članica MEDREG-a- Udruženja regulatora za električnu energiju i gas Mediterana.

Ostali troškovi odnose se na troškove reprezentacije u iznosu od 4.474,05 €, troškove bifea u iznosu od 3.921,65 €, troškove pomoći i donacija u iznosu od 2.030,00 €, troškove administrativnih i sudskih taksi propisanih zakonom, troškove pretplate na dnevnu štampu i druge troškove kao što su troškovi korićenja licenci koje se izdaju energetskim subjektima i ostale troškove koji nijesu posebno spomenuti.

Za službena putovanja potrošeno je ukupno 34.793,28 €, od čega je iznos od 8.323,42 € refundiran od strane organizatora skupova, kako je objašnjeno u okviru Prihoda - napomena 4, pa je Agencija realno od svojih sredstava potrošila 26.469,86 € od planiranih 33.000,00 €.

Za nabavku osnovnih sredstava planirano je 15.000 €, a potrošeno 38.703,71 €, što je više od planiranog. Na osnovu više ostvarenih prihoda u 2013. godini, od planiranih, u decembru je nabavljeno još jedno vozilo, pored postojećeg koje je u upotrebi već 10 godina i koje je u aprilu mjesecu 2013. godine bilo havarisano. Agencija je pred nadležnim sudom pokrenula spor za obeštećenje zbog nastale štete na vozilu. Nabavka novog vozila je planirana za 2014. godinu, ali se iz navedenih razloga, kao i razloga sigurnosti zaposlenih, Agencija u decembru odlučila za nabavku novog vozila u iznosu od 25.000,00 €, čime je i prestala potreba za nabavkom novog vozila u narednom periodu.

Sredstva za rješavanje stambenih potreba zaposlenih izdvojena su u iznosu od 40.393,52 €, što je približno jednako planiranom iznosu od 40.488,76 €.

III Kratkoročne obaveze na početku perioda

Neizmirene obaveze iz 2012. godine od 2.995,33 €, prezentirane u Godišnjem izvještaju Agencije za 2012. godinu, izmirene su u toku 2013. godine iz sredstava pribavljenih u toku 2013. godine i nivo odliva sredstava po tom osnovu iskazan je zbirno na stavci kratkoročnih obaveza na početku perioda.

IV Kratkoročne obaveze na kraju perioda

Na kraju 2013. godine ostale su neizmirene kratkoročne obaveze u ukupnom iznosu od 7.810,49 €. Navedene obaveze odnose se na obaveze prema dobavljačima.

V Rezerva (prenos u sljedeću godinu)

U 2014. godinu Agencija je prenijela sredstva u iznosu od 135.133,18 €.

VI Procjena imovine energetskih subjekata

Trošak angažovanja nezavisnog procjenitelja radi utvrđivanja procjena imovine energetskih subjekata, ostvaren je u iznosu od 4.500,00 €, što je za 77,50% manje od planiranih 20.000,00 €.

VII Troškovi zakupa poslovnog prostora

Troškovi zakupa nedostajućeg poslovnog prostora ostvareni su u iznosu od 22.895,97 €, što je u odnosu na planiranih 25.000,00 €, manje za 8,42%.

VIII Ukupno utrošena sredstva

Agencija je u 2013. godini utrošila sredstva u ukupnom iznosu od 995.731,26 €, što je za 1,71% veće od planiranog iznosa od 978.940,52 €.

IX Prenos sredstava u Budžet Crne Gore

U skladu sa Izmjenjenim Finansijskim planom Agencije za 2013. godinu, koji je usvojila Skupština Crne Gore te izmjenom Zakona o energetici ("Službeni list CG", broj 6/13), Agencija je bila dužna da prenese u Budžet Crne Gore višak sredstava u iznosu od 126.106,55 €, što je realizovano 27. decembra 2013. godine.

2.2. Sprovođenje postupaka javnih nabavki

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Službeni list CG", broj 42/11), koji je stupio na snagu 01. januara 2012. godine, Regulatorna agencija za energetiku je, kao organizacija koja vrši javna ovlaštenja, obveznik javnih nabavki.

U skladu sa članom 117 Zakona o javnim nabavkama Agencija je nadležnom organu dostavila izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama.

U toku 2013. godine Agencija nije imala nijedan slučaj kršenja antikorupcijskih pravila u postupcima javnih nabavki o čemu je dostavila izvještaj o kršenju antikorupcijskih pravila u postupcima javnih nabavki nadležnom organu.

U skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama Agencija je do 31. januara 2012. godine, sačinila plan javnih nabavki za 2013. godinu i dostavila ga organu uprave nadležnom za poslove javnih nabavki.

Agencija je sve nabavke roba, usluga i radova sprovedla u skladu sa odredbama ovog zakona. Javne nabavke u Agenciji u 2013. godini pretežno se odnose na nabavku roba, usluga i radova koje su neophodne za obavljanje tekućih poslova, osnovno funkcionisanje Agencije i izvršavanje zakonom utvrđenih obaveza Agencije (nabavka kancelarijskog materijala, sredstava za higijenu, obaveznog osiguranja zaposlenih, kompjuterske opreme za novozaposlene, usluge vazdušnog saobraćaja, popravke i održavanje opreme i inventara). Zbog malih pojedinačnih iznosa svih nabavki koje su sprovedene u Agenciji u 2013. godini u strukturi nabavki u pogledu načina nabavke, uz izuzetak otvorenog postupka za uslugu procjene imovine energetskih subjekata, upotrebljavana je nabavka šoping metodom i neposrednim sporazumom.

Ugovorena vrijednost javnih nabavki neposrednim sporazumom u 2013. godini iznosila je 22.373,65 € (bez PDV-a).

Ugovorena vrijednost javnih nabavki primjenom šoping metode u 2013. godini iznosila je 60.759,84 € (bez PDV-a).

3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2013. GODINI

3.1. Normativna aktivnost Agencije

Agencija je u okviru svoje nadležnosti tokom 2013. godine donijela sljedeća normativna akta u sektoru električne energije:

1. *Pravila za izmjenu tarifa za električnu energiju* ("Službeni list CG", broj 22/13). Ovim Pravilima propisani su način, uslovi i postupak utvrđivanja privremenih tarifa od strane Agencije, izmjena regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i tarifa tokom perioda primjene na zahtjev energetskog subjekta i izmjena regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i tarifa tokom perioda primjene na inicijativu Agencije;
2. *Pravila o sadržaju i načinu vođenja registra povlašćenog proizvođača* ("Službeni list CG", broj 49/13). Povlašćeni proizvođač je proizvođač električne energije iz obnovljivih izvora energije ili visokoefikasne kogeneracije koji ima poseban status i pravo na podsticajnu cijenu. Ovim pravilima propisan je način vođenja i sadržaj registra povlašćenih proizvođača, koji vodi Regulatorna agencija za energetiku;

3. *Pravila o sadržaju i načinu vođenja registra garancija porijekla* ("Službeni list CG", broj 49/13). Garancija porijekla je dokument u elektronskoj formi kojim proizvođač električne energije potvrđuje da je određena količina električne energije proizvedena iz obnovljivih izvora energije ili visokoefikasne kogeneracije. Ovim pravilima se utvrđuje način vođenja i sadržaj registra garancija porijekla, otvaranje, sadržaj i zatvaranje korisničkog računa i transakcije garancijama porijekla;
4. *Pravila o načinu i uslovima za izdavanje, izmjenu i oduzimanje licenci za obavljanje energetske djelatnosti* ("Službeni list CG", broj 61/13). Ovim pravilima propisani su uslovi za izdavanje licence za obavljanje energetske djelatnosti, način podnošenja zahtjeva za izdavanje licence, dokazi koji se dostavljaju uz zahtjev, sadržaj i izgled licence, postupak izdavanja, izmjene i oduzimanja licence, period na koji se izdaje licenca, postupak produženja i skraćanja perioda važenja licence, mirovanje obaveza iz licence, izuzeci od licenciranja, način kontrole ispunjavanja uslova utvrđenih licencom, razmjena informacija sa energetskim subjektima, način plaćanja naknada za licencu i sadržaj registra izdatih licenci;
5. *Pravila o uslovima za izdavanje odobrenja na osnovu kojih proizvođači i snabdjevači električne energije mogu snabdijevati kvalifikovane kupce preko direktnog voda* ("Službeni list CG", broj 61/13). Direktni vod je električni vod koji povezuje proizvođača direktno sa kupcem i nije povezan sa jedinstvenim prenosnim sistemom. Ovim pravilima propisani su uslovi i postupak za izdavanje odobrenja na osnovu kojeg proizvođači električne energije i snabdjevači električnom energijom mogu da vrše snabdijevanje kvalifikovanih kupaca preko direktnog voda;
6. *Metodologija o izmjeni i dopuni Metodologije za utvrđivanje cijena i uslova za pružanje pomoćnih i sistemskih usluga i usluga balansiranja prenosnog sistema električne energije* ("Službeni list CG", broj 57/13). Ovom metodologijom su propisani uslovi za pružanje pomoćnih i sistemskih usluga i usluga balansiranja, koje su operatoru prenosnog sistema neophodne za uspješno upravljanje i vođenje elektroenergetskog sistema. Utvrđeno je za koje se usluge pružiocu plaća naknada, kao i koje usluge pružilac pruža bez naknade, propisan je način utvrđivanja cijena za nabavku usluga koje se plaćaju i definisani pružaoci usluga i način izračunavanja cijena;
7. *Metodologija za utvrđivanje cijena za korišćenje prenosnog ili distributivnog sistema koje plaćaju korisnici direktnog voda kada je on priključen na prenosni ili distributivni sistem* ("Službeni list CG", broj 61/13). Ovom metodologijom propisan je način utvrđivanja cijena za korišćenje prenosnog ili distributivnog sistema koje plaćaju korisnici direktnog voda kada je on priključen na te sisteme. Primjenjuju se na korisnike koji su priključeni na direktni vod: visokog napona 110 kV i višeg, srednjeg napona 35 kV, srednjeg napona 10 kV i niskog napona 0,4 kV;
8. *Metodologija o izmjenama i dopunama Metodologije za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije* ("Službeni list CG", broj 61/13). Ovom metodologijom je izmijenjena Metodologija za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije ("Službeni list CG", br. 2/12 i 12/12). Cijene utvrđene na osnovu ove metodologije primjenjuju se na kupce koji su priključeni na: mrežu visokog napona 110 kV i višeg, mrežu srednjeg napona 35 kV, mrežu srednjeg napona 10 kV i mrežu niskog napona 0,4 kV, kao i na proizvođače koji su priključeni na mrežu visokog napona 110 kV i višeg.

U okviru redovnih godišnjih aktivnosti, odmah po usvajanju Finansijskog plana za 2014. godinu od strane Skupštine Crne Gore, Agencija je donijela Odluku o utvrđivanju naknada za licence za 2014. godinu, krajem 2013 godine ("Službeni list CG", broj 61/13). Donošenjem ove odluke obezbijeđen je način vršenja obračuna godišnjih naknada za korišćenje već izdatih licenci i iznosi naknada za izdavanje licenci koje će u 2014. godini plaćati subjekti koji podnesu zahtjev za izdavanje licenci.

U okviru kontinuiranog praćenja rezultata primjene donesenih akata, Agencija je u novembru 2013. godine otpočela analizu primjene važećih metodologija i pravila za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za regulisane djelatnosti (prenosa i distribucije električne energije, javnog snabdjevača i operatora tržišta električne energije), kao i vezana akta koja se odnose na oblast ekonomske regulacije cijena električne energije, u susret mogućim promjenama za naredni regulatorni period od 2016. – 2018. godine. Aktivnost se nastavlja u 2014. godini.

Osim donošenja akata, Agencija je dala saglasnost na podzakonske akte koje su energetske subjekti donijeli u izvršavanju obaveza utvrđenih Zakonom i to na:

1. *Cjenovnik za standardne priključke na distributivni sistem električne energije*, broj 10-00-1419 od 22.01.2013. godine, koji je Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić podnijela na odobravanje;
2. *Cjenovnik usluga evidentiranja ugovora*, broj 168 od 09.04.2013. godine, koji je Crnogorski operator tržišta električne energije DOO Podgorica podnio na odobravanje;
3. *Metodologiju za utvrđivanje tarifa snabdjevača poslednjeg izbora* ("Službeni list CG", broj 61/13) koju je Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić podnijela na odobravanje. Ovom Metodologijom, propisana su pravila u skladu sa kojima snabdjevač poslednjeg izbora utvrđuje regulisane tarife po kojima snabdijeva krajnjeg kupca električnom energijom bez zahtjeva kupca, u slučaju kada snabdijevač koji je snabdijevao krajnjeg kupca nije više u mogućnosti da vrši ugovoreno snabdijevanje usljed bankrota, odnosno insolventnosti ili ozbiljnog poremećaja na tržištu, a kupac je bez mogućnosti da utiče na nastale okolnosti i bez zaštite gubi snabdijevanje.

3.2. Donošenje odluka o regulatorno dozvoljenom prihodu, cijenama i tarifama za električnu energiju

U skladu sa zakonskim ovlaštenjima Agencija je u 2013. godini donijela sljedeće odluke:

1. Odluku o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena Crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica za period 01.08.2013. - 31.07.2014. godine, poglavlje I tačka 2 (prva godina regulatornog perioda), kojom je utvrđen ukupan iznos korekcije od 2.487.917,11 € ("Službeni list CG", br. 33/13 i 36/13);
2. Odluku o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić za Operatora distributivnog sistema koje će se primjenjivati u periodu 01.08.2013. - 31.07.2014. godine, poglavlje I (druga godina regulatornog perioda), kojom je utvrđen ukupan iznos korekcije od 2.200.318,02 € ("Službeni list CG", broj 33/13);
3. Odluku o utvrđivanju iznosa korekcije naknade za snabdijevanje i iznosa cijene korekcije aktivne električne energije Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić za Javnog snabdjevača koja će se primjenjivati u periodu 01.08.2013. - 31.07.2014. godine, kojom je utvrđena korekcija povrata na sredstva u iznosu od 90.723,45 € ("Službeni list CG", broj 33/13);
4. Odluku o odobravanju tabela sa iznosima cijena korekcija Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić u svojstvu Javnog snabdjevača ("Službeni list CG", broj 34/13);
5. Odluku o izmjeni Odluke o odobravanju naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije DOO Podgorica, za period 01.08.2012. - 31.07.2015. godine.
6. Odluku o utvrđivanju naknada i cijena koju plaćaju proizvođači električne energije Crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica za angažovanje prenosnog kapaciteta za period 01.01.2014. – 31.07.2015. godine ("Službeni list CG", broj 62/13). Navedena odluka je donesena kako bi se spriječio negativan uticaj poremećaja na tržištu,

do kojeg je došlo usljed značajnog smanjenja potrošnje kod kupaca direktno priključenih na prenosni sistem, na cijene za korišćenje prenosnog sistema koje plaćaju kupci. Imajući to u vidu, a koristeći evropsku praksu i nove regulative iz kojih se zaključuje da je princip koji se koristi prilikom raspodjele troškova za korišćenje prenosnih kapaciteta - opterećivanje i proizvođača, kao korisnika sistema, Agencija se opredijelila da se i proizvodnja u Crnoj Gori, kao korisnik prenosnog sistema, optereti dijelom troškova prenosa za angažovani kapacitet.

Regulatorna agencija za energetiku je bila veoma aktivno uključena u postupak za izmjenu Zakona o energetici koji je pokrenut radi usklađivanja sa trećim energetskeg paketom u dijelu proširenih nadležnosti Agencije. Rad na ovom poslu se odvijao uz intezivno učešće stranog konsultanta koji je obezbijeden iz donacije prema Agenciji od strane Delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori. Istekom ovog projekta, nastavljen je rad sa istim konsultantom uz razumijevanje i pomoć ACER-a i Sekretarijata Energetske Zajednice.

Odbor za finansije, ekonomiju i budžet Skupštine Crne Gore pokrenuo je hitnu izmjenu postojećeg Zakona u dijelu koji se odnosi na ovlašćenja Agencije za kažnjavanje subjekata zbog nepoštovanja zakonskih obaveza i obaveza iz licenci. Postupak nije pokrenut po hitnoj proceduri već je spojen sa redovnim postupkom vezano za već otpočetu aktivnost izmjene Zakona.

3.3. Izdavanje licenci energetskim subjektima

Za obavljanje djelatnosti u oblasti nafte i gasa, tokom 2013. godine Agencija je izdala ukupno 64 nove licence. U većini slučajeva radi se o obnavljanju licenci subjektima kojima je isteklo važenje licence. Izdate licence prikazane su u tabeli koja slijedi:

Izdate licence u 2013. godini	Broj izdatih licenci	Nazivi subjekata
Trgovina na veliko naftnim derivatima	8	DOO VADAVIRO Podgorica
		DOO TIMI Podgorica
		DOO PETROL TANK Podgorica
		DOO EURO OIL COMPANY Podgorica
		DOO MONTENEGROBONUS Cetinje
		DOO INA CRNA GORA Podgorica
		DOO NEKSAN Nikšić
		DOO GITANES EXPORT Nikšić
Trgovina na malo naftnim derivatima	19	DOO ADRIATIC MARINAS SERVICES Tivat
		DOO ELCOM Pljevlja
		DOO EURO OIL COMPANY Podgorica
		DOO Z PETROL Nikšić
		DOO DAK PETROL Podgorica
		DOO AVIO PETROL Podgorica
		DOO DEKAR Podgorica
		DOO INA CRNA GORA Podgorica
		DOO SANUS Podgorica
		DOO DELY TOURS Ulcinj
		DOO NEKSAN Nikšić
		DOO ALBINO Podgorica

		DOO S&M Herceg Novi
		DOO JUNČAJ PETROL COMERC Podgorica
		DOO SENCA Podgorica
		DOO SENIĆ PETROL Podgorica
		DOO GITANES EXPORT Nikšić
		DOO MONTENEGRO PETROL Podgorica
		DOO VJENNIKO PETROL Nikšić
Snabdijevanje krajnjih kupaca TNG	12	DOO ELCOM Pljevlja
		DOO EURO OIL COMPANY Podgorica
		DOO Z PETROL Nikšić
		DOO DAK PETROL Podgorica
		DOO AVIO PETROL Podgorica
		DOO DEKAR Podgorica
		DOO INA CRNA GORA Podgorica
		DOO ALBINO Podgorica
		DOO SENIĆ PETROL Podgorica
		DOO GITANES EXPORT Nikšić
		DOO MONTENEGRO PETROL Podgorica
		DOO VJENNIKO PETROL Nikšić
Skladištenje TNG	6	DOO ELCOM Pljevlja
		DOO EURO OIL COMPANY Podgorica
		DOO Z PETROL Nikšić
		DOO AVIO PETROL Podgorica
		DOO FAB-LIVE Podgorica
		DOO VJENNIKO PETROL Nikšić
Transport naftnih derivata drumskim transportnim sredstvima	4	DOO POLLO&CO Pljevlja
		DOO MONTENEGRO BONUS Cetinje
		DOO EURO OIL COMPANY Podgorica
		DOO LUKANA Podgorica
Skladištenje naftnih derivata	8	DOO ADRIATIC MARINAS SERVICES Tivat
		DOO ELCOM Pljevlja
		DOO EURO OIL COMPANY Podgorica
		DOO Z PETROL Nikšić
		DOO AVIO PETROL Podgorica
		DOO DELY TOURS Ulcinj
		DOO FAB-LIVE Podgorica
		DOO VJENNIKO PETROL Nikšić
Trgovina na veliko TNG	6	DOO PRO MONTE GAS Podgorica
		DOO EURO OIL COMPANY Podgorica
		DOO MONTENEGROBONUS Cetinje
		DOO INA CRNA GORA Podgorica
		DOO PDG Podgorica
		DOO MERCATOR-CG Podgorica
Trgovina na veliko i snabdijevanje krajnjih kupaca TNG	1	DOO MGS ENERGY Podgorica
UKUPNO	64	

Agencija je na zahtjev imalaca licenci vršila i izmjene licenci kod onih subjekata kod kojih je došlo do proširenja ili smanjenja obima obavljanja licencirane djelatnosti, koji se, zavisno od vrste licence, odnose na broj maloprodajnih objekata na kojima se obavlja djelatnost, skladišne kapacitete, odnosno broj transportnih sredstava kojim se vrši prevoz naftnih derivata i/ili TNG. Izvršene izmjene su prikazane u sljedećoj tabeli:

Izmjene licenci u 2013. godini	Broj izmijenjenih licenci	Nazivi subjekata
Prodaja i snabdijevanje naftnih proizvoda i/ili gasa	2	DOO PETROL CRNA GORA MNE Cetinje
		JUGOPETROL AD Kotor
Skladištenje i distribucija naftnih proizvoda i/ili gasa	2	DOO PETROL CRNA GORA MNE Cetinje
		JUGOPETROL AD Kotor
Komercijalni transport naftnih proizvoda i/ili gasa	10	DOO ALBINO Podgorica
		DOO SANUS Podgorica
		DOO VADAVIRO COMP Podgorica
		JUGOPETROL AD Kotor
		DOO HUMCI Cetinje
		DOO IK REAL Podgorica
		DOO SAMCOMMERC Tivat
		DOO SENIĆ PETROL Podgorice
		DOO SUTOMORE PETROL Bar
DOO TRANSPETROL Podgorica		
Trgovina na malo naftnim derivatima	1	DOO MIVIS Kotor
Skladištenje naftnih derivata	1	DOO MIVIS Kotor
Transport naftnih derivata drumskim transportnim sredstvima	5	DOO LUKANA Podgorica
		DOO NEKSAN Nikšić
		DOO SMN TRANSPORTI Kotor
		DOO ECO GAS Podgorica
		DOO VUK-PETROL 1 Kotor
UKUPNO	21	

U 2013. godini oduzeto je 10 licenci, u postupcima koje je Agencija pokrenula po službenoj dužnosti zbog neizvršavanja finansijskih obaveza od strane licenciranih subjekata, kao i na zahtjev subjekata kod kojih je došlo do promjene okolnosti od značaja za obavljanje predmetne djelatnosti.

U Tabeli koja slijedi dat je prikaz oduzetih licenci za obavljanje djelatnosti u oblasti nafte i gasa:

Oduzete licence u 2013. godini	Broj oduzetih licenci	Nazivi subjekata
Prodaja i snabdijevanje naftnih proizvoda i/ili gasa	3	DOO EURO PETROL Podgorica
		MESSER TEHNOGAS AD Beograd
		DOO MOJKOVAC PETROL Mojkovac

Skladištenje i distribucija naftnih proizvoda	2	DOO EURO PETROL Podgorica
		DOO MOJKOVAC PETROL Mojkovac
Komerrijalni transport naftnih proizvoda i/ili gasa	3	DOO SMN TRANSPORTI Kotor
		DOO EURO PETROL Podgorica
		DOO LUKOIL MONTENEGRO Podgorica
Trgovina na veliko naftnim derivatima	2	DOO SMN TRANSPORTI Kotor
		DOO PETROL – INVEST Cetinje
UKUPNO	10	

3.4. Tržište električne energije

Tržište električne energije u Crnoj Gori zvanično je otvoreno 01.01.2009. godine. U skladu sa usvojenom odlukom o modelu tržišta u Crnoj Gori, tržište električne energije sastoji se od veleprodajnog i maloprodajnog tržišta. Učesnici veleprodajnog tržišta su proizvođači, trgovci, snabdjevači i kvalifikovani kupci koji se samosnabdijevaju (to su veliki kupci koji su nosioci balansne odgovornosti), dok su učesnici maloprodajnog tržišta snabdjevači i kvalifikovani kupci, tj. oni koji imaju pravo da biraju svog snabdjevača.

Donošenjem Odluke o kvalifikovanim kupcima (RAE, decembra 2008. godine), svi krajnji kupci u Crnoj Gori, izuzev kupaca iz kategorije domaćinstva, postali su kvalifikovani kupci i time stekli pravo da se snabdijevaju na tržištu, tj. preko snabdjevača kojeg sami izaberu, po cijenama koje međusobno dogovore. U skladu sa Zakonom o energetici, kupci iz kategorije „domaćinstva“ su zadržali status tarifnih kupaca, što znači da nemaju pravo izbora svog snabdjevača (prije 1. januara 2015. godine), već se mogu snabdijevati jedino kod Javnog snabdjevača, po regulisanim tarifama koje odobrava/utvrđuje RAE.

Imajući u vidu iskustva drugih, razvijenijih, zemalja, koja pokazuju da je zaživljavanje i razvoj pravog konkurentnog tržišta dugotrajan i veoma kompleksan proces, predviđeno je da se razvoj i liberalizacija crnogorskog tržišta odvijaju postepeno, u skladu sa razvojem konkurencije i ukupnih odnosa na tržištu.

Razvoj konkurencije u obavljanju elektroenergetskih djelatnosti, tj. pojava novih proizvođača i snabdjevača u Crnoj Gori odvija se veoma sporo. Trenutno, postoje dva imaooca licence za snabdijevanje (EPCG AD Nikšić i Montenegro Bonus DOO Cetinje) koji imaju pravo snabdijevanja kvalifikovanih kupaca, na tržišnim principima, i dva imaooca licence za proizvodnju (EPCG AD Nišić i Zeta Energy DOO Danilovgrad). U skladu sa Zakonom, Vlada Crne Gore je odredila da EPCG, kao imalac licence za snabdijevanje, obavlja i funkciju Javnog snabdjevača koji je dužan da, kao javnu uslugu, obavlja snabdijevanje električnom energijom, po regulisanim tarifama, domaćinstava i kvalifikovanih kupaca koji izaberu taj način snabdijevanja. Pored toga, u skladu sa Zakonom, Vlada je odredila da EPCG, kao Javni snabdjevač, obavlja i funkcije snabdjevača posljednjeg izbora i snabdjevača ranjivih (ugroženih) kupaca.

Saglasno opredjeljenju za postupno otvaranje tržišta, a u skladu sa Zakonom, kupci priključeni na prenosni sistem (KAP, Željezara, Željeznička infrastruktura) su prestali da se snabdijevaju električnom energijom po regulisanim tarifama i prešli su na tržišni način snabdijevanja, tj. kod izabranih snabdjevača. Tako se od 01.01.2013. godine, Željezara i Željeznička infrastruktura snabdijevaju kod EPCG - FC Snabdijevanje, a KAP (još od 01.10.2012. godine) kod Montenegro Bonus DOO Cetinje, u skladu sa zaključenim ugovorima o snabdijevanju, na tržišnim principima.

U toku 2013. godine Agencija je u kontinuitetu vršila nadzor nad radom Crnogorskog operatora tržišta (COTEE) i konstatovala da je ovaj subjekat otpočeo sa obavljanjem svoje

osnovne djelatnosti utvrđene Zakonom i tržišnim pravilima. Konkretno, COTEE je stavio u funkciju svoj informacijski sistem i otpočeo sa aktivnim sudjelovanjem u pripremi voznih redova (dnevni ili nedjeljni programi proizvodnje, razmjene i potrošnje električne energije i snage, u skladu sa bilateralnim ugovorima učesnika na tržištu) i sproveo aktivnosti na pripremi i zaključivanju ugovora o učestvovanju na tržištu, ugovora o balansnoj odgovornosti i ugovora o finansijskom poravnanju sa učesnicima na tržištu električne energije. Pored toga, COTEE je počeo i da pravi obračun prometa električne energije, kao i obračune odstupanja od voznih redova i obračune finansijskih poravnanja.

U toku 2013. godine, zahtjev za prijem na tržište električne energije u Crnoj Gori, sa potpunom i urednom dokumentacijom, podnijela su 22 energetska subjekta (18 trgovaca, dva snabdjevača, jedan proizvođač i jedan operator prenosnog sistema) i svi su povoljno riješeni.

Među učesnicima tržišta, iz Crne Gore su EPCG, kao proizvođač električne energije, trgovac i snabdjevač, Montenegro Bonus DOO Cetinje, kao snabdjevač i CGES - operator prenosnog sistema, kao kupac električne energije za pokrivanje gubitaka u prenosnom sistemu, te energije za pomoćne i sistemske usluge i za balansiranje sistema. Od početka oktobra 2013. godine, kupovinom električne energije za pokrivanje gubitaka, CGES se pojavljuje kao aktivan učesnik na tržištu i podatke o tome, dostavlja COTEE kao svoj vozni red.

Pored toga, COTEE je donio sedam odluka o dodjeli statusa nosioca balansne odgovornosti, zaključio je pet ugovora o finansijskom poravnanju balansnog obračuna i jedan ugovor o balansnoj odgovornosti (sa EPCG), a uz to je utvrđena metodologija za određivanje visine iznosa bankarske garancije, u skladu sa kojom je šest učesnika na tržištu već dostavilo propisane garancije.

Kao aktivnost od posebnog značaja za realno i potpuno otvaranje maloprodajnog tržišta u Crnoj Gori svakako treba istaći Projekat modernizacije mjerenja u distributivnom sistemu, čija realizacija je u toku. Realizacijom projekta će se obezbijediti ugradnja novih, savremenih, multifunkcionalnih brojala električne energije, koja će omogućiti precizno i pouzdano mjerenje utroška električne energije u svim vremenskim okvirima, što je jedan od bitnih uslova za normalno funkcionisanje maloprodajnog tržišta električne energije.

3.5. Utvrđivanje tarifa za električnu energiju

Cijene i tarife za električnu energiju koje su primjenjivane od 01.01.2013. do 31.07.2013. godine, utvrđene su na osnovu metodologija za određivanje (1) regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije, (2) regulatornog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije (3) regulatornog prihoda Javnog snabdjevača i regulisanih tarifa za snabdjevanje električnom energijom, koje su donijete u decembru 2011. godine).

Navedene metodologije su stupile na snagu u januaru 2012. godine, a primijenjene su od 01. avgusta 2012. godine. Metodologije su zasnovane na podsticajnoj metodi regulacije, koja ima za cilj da ograniči dozvoljeni prihod energetskog subjekta i da poveća efikasnost energetskog subjekta primjenjujući regulatorne periode koji su duži od jedne godine, tokom kojih je energetskom subjektu dozvoljeno da zadrži uštede od smanjenja troškova poslovanja na koje može uticati. Metodologijama je propisano da se pri utvrđivanju osnove sredstava uzimaju u obzir i investicije u toku, odnosno planirane investicije, što predstavlja dobru osnovu za privlačenje investicija u energetski sektor. Uveden je i faktor efikasnosti poslovanja kod troškova na koje subjekat može uticati.

U skladu sa metodologijama, energetska subjekta su u martu 2012. godine podnijeli zahtjeve za odobravanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i tarifa za trogodišnji period (2012 - 2015. godina). Agencija je u postupku po podnijetim zahtjevima donijela odluke o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić za operatora distributivnog sistema i za Javnog snabdjevača, CGES AD Podgorica, kao i Odluku o odobravanju naknade za rad operatora tržišta - COTEE.

U 2013. godini primjenjivane su cijene i tarife za električnu energiju utvrđene na osnovu odluka Agencije donesenih sredinom 2012. godine za trogodišnji regulatorni period, odnosno za period 01.08.2012 - 31.07.2015. godine. U skladu sa Pravilima za izmjenu tarifa u periodu važenja i odredbama metodologija kojima su predviđene korekcije pojedinih elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda po isteku svake regulatorne godine, Agencija je u julu 2013. godine donijela odluke o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić za operatora distributivnog sistema i javnog snabdjevača i Odluku o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena CGES-u. Korekcije utvrđene navedenim odlukama primjenjuju se u drugoj regulatornoj godini, tj. od 01.08.2013. godine do 31.07.2014. godine. Regulatorno dozvoljeni prihod, cijene i naknade utvrđene navedenim odlukama, transponovane su u tarife i naknade sadržane u tabelama sa cijenama koje je Agencija odobrila po predlogu Javnog snabdjevača.

U narednoj tabeli prikazane su prosječno odobrene cijene po kategorijama potrošnje za period 01.01 - 31.07.2013. godine, i period 01.08.2013 - 31.07.2014. godine, kao i cijene koje su važile u periodu 01.01 - 31.12.2012. godine.

Kategorija potrošnje	c €/KWh 01.01.2012.- 31.07.2012.	c €/KWh 01.08.2012.- 31.12.2012.	c €/KWh 01.01.2013.- 31.07.2013.	c €/KWh ¹⁾ 01.08.2013.- 31.07.2014.
1	2	3	4	5
Kombinat aluminijuma Podgorica	4,17	4,59	-	-
Željezara Nikšić	4,53	4,71	-	-
Željeznička infrastruktura Crne Gore	5,19	5,60	-	-
Distributivni kupci 35 kV	4,73	5,42	5,42	5,24
Distributivni kupci 10 kV	6,24	6,81	6,81	6,68
Distributivni kupci 0,4kV sa mjenjenjem snage	9,55	10,07	10,07	10,16
Distributivni kupci 0,4kV kod kojih se snaga ne mjeri, dvotarifno mjerenje	7,71	8,13	8,13	8,32
Distributivni kupci 0,4kV kod kojih se snaga ne mjeri, jednotarifno mjerenje	7,56	9,51	9,51	9,71
Distributivni kupci 0,4kV domaćinstva, dvotarifno mjerenje	7,68	8,13	8,13	8,32
Distributivni kupci 0,4kV domaćinstva, jednotarifno mjerenje	7,94	9,51	9,51	9,71

¹⁾ cijene sa uračunatim korekcijama

3.6. Odlučivanje Agencije po žalbama kupaca električne energije

Članom 49 Zakona o energetici propisano je da Agencija odlučuje po žalbama i to:

1. Na akt operatora prenosnog ili distributivnog sistema o odbijanju pristupa, odnosno priključenja na prenosni, odnosno distributivni sistem;
2. Na uslove izdate u saglasnosti za priključenje;
3. Na obračun u slučajevima neovlašćene potrošnje električne energije, i
4. Na žalbe krajnjih kupaca u slučaju obustave isporuke električne energije.

U postupku odlučivanja po žalbama u 2013. godini, od ukupno 119 predmeta za koje je Agencija nadležna, odlučeno je po 117 žalbi (od kojih je 45 bilo osnovano, te su iste usvojene, 45 žalbi je odbijeno kao neosnovane, za 16 je odlučeno zaključkom zbog odustanka od žalbe, neblagovremenosti i dr., a 11 žalbi je riješeno pred prvostepenim organom), dok je postupak po dvije žalbe prenijet u 2014. godinu.

Pregled podnijetih žalbi prema prirodi predmeta odlučivanja dat je u sljedećoj tabeli:

R. br.	Vrste žalbi po kojima je Agencija nadležna da odlučuje	Broj predmeta	Riješeno				Postupak u toku
			Usvojeno	Odbijeno	Zaključkom	Riješeno pred prvostepenim organom	
1.	Na akt energetskog subjekta kojima se odbija priključenje	3	1	/	/	1	1
2.	Na uslove izdate u saglasnosti za priključenje	6	3	/	1*	1	1
3.	Na obračun u slučajevima neovlašćene potrošnje električne energije	58	19	35	4**	/	/
4.	U slučaju obustave isporuke električne energije	52	22	10	11***	9	/
5.	Rješavanje sporova putem arbitraže	/	/	/	/	/	/
Ukupno		119	45	45	16	11	2

* žalba neblagovremena

** žalbe neblagovremene

*** (od 11 žalbi: 4 su odbačene kao neuredne, 1 je odbačena iz razloga što je već odlučivano o toj pravnoj stvari i 6 postupaka je obustavljeno zbog odustanka od žalbi)

U toku 2013. godine Agenciji je podnijet veći broj podnesaka za koje nije nadležna, pa su isti u skladu sa zakonom odbačeni donošenjem zaključaka o nenadležnosti ili prosleđivanjem na rješavanje nadležnom organu.

3.7. Postupci pred Upravnim sudom Crne Gore koji se odnose na odluke o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i tarifa

U toku 2013. godine pred Upravnim sudom Crne Gore osporene su odluke Agencije koje se odnose na regulatorno dozvoljeni prihod, cijene i tarife, kako je prikazano u sljedećoj tabeli:

R.b.	Tužioci	Broj predmeta	Predmet tužbe	Ishod spora
1.	Željezara AD Nikšić	U. broj 1161/13 od 29.04.2013. godine	Odluka, broj 13/893-1 od 28.03.2013. godine, o izmjeni Odluke o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda Elektroprivredi CG AD Nikšić za javnog snabdjevača broj 11/174-59 od 02.03.2011. godine	odluka poništena, donijeta Odluka broj 14/842-2 od 03.04.2014. godine
2.	Grupa građana: Stevo Muk, Goran Đurović i Daliborka Uljarević	U. broj 1182/13 od 30.04.2013. godine	Odluka, broj 13/893-1 od 28.03.2013. godine, o izmjeni Odluke o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda Elektroprivredi CG AD Nikšić za javnog snabdjevača broj 11/174-59 od 02.03.2011. godine	odluka poništena, donijeta Odluka broj 14/842-2 od 03.04.2014. godine
3.	Grupa građana iz NVO MANS	U. broj 1264/13 od 14.05.2013. godine	Odluka o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda Elektroprivredi CG AD Nikšić za operatora distributivnog sistema, broj 13/909-2 od 04.04.2013. godine	postupak u toku
4.	Grupa građana iz NVO MANS	U. broj 1265/13 od 14.05.2013. godine	Odluka o utvrđivanju tabela sa cijenama za električnu energiju koje će se primjenjivati u periodu od 01.01. do 31.12.2010. godine	Tužba je odbačena
5.	Grupa građana iz NVO MANS	U. broj 1347/13 od 27.05.2013. godine	Odluka o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda Elektroprivredi CG AD Nikšić za javnog snabdjevača, broj 13/1144-2 od 19.04.2013. godine	odluka poništena, donijeta Odluka 14/795-1 od 27.03.2014. godine
6.	Željezara AD Nikšić	U. broj 1611/13 od 25.06.2013. godine	Odluka o utvrđivanju tabela sa cijenama za električnu energiju, broj 13/1525-2 od 29.05.2013. godine	postupak u toku

7.	CGES AD Podgorica	U. broj 1660/13 od 28.06.2013. godine	Odluka, broj 13/433-20 od 29.05.2013. godine, o usvajanju "Izveštaj o procjeni prinosne vrijednosti osnovnih sredstava koja služe obavljanju djelatnosti preduzeća Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica na dan 1. januara 2011. godine", broj 13/433-17 od 14.05.2013. godine	odluka poništena, donijeta Odluka broj 14/68-13 od 28.03.2014. godine
8.	Grupa građana iz NVO MANS	U. broj 1887/13 od 26.07.2013. godine	Odluka o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, broj 13/1712-20 od 02.07.2013. godine	postupak u toku
9.	Grupa građana: Stevo Muk, Goran Đurović i Daliborka Uljarević	U. broj 1939/13 od 02.08.2013. godine	Odluka o utvrđivanju iznosa korekcije naknade za snabdijevanje i iznosa cijene korekcije aktivne električne energije, broj 13/1712-20 od 05.07.2013. godine	odluka poništena donijeta Odluka broj 14/1112-2 od 29.04.2014. godine
10.	CGES AD Podgorica	U. broj 1940/13 od 02.08.2013. godine	Odluka o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, broj 1713-19 od 05.07.2013. godine	postupak u toku
11.	Grupa građana iz NVO MANS	U. broj 2237/13 od 12.09.2013. godine	Odluka o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, broj 1713-19 od 05.07.2013. godine	postupak u toku
12.	Grupa građana iz NVO MANS	U. broj 2238/13 od 26.07.2013. godine	Odluka o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, broj 13/1712-21 od 02.07.2013. godine	postupak u toku

3.8. Postupci pred drugim organima

Ustavnom sudu Crne Gore su 2012. godine podnijete od strane NVO MANS i osam poslanika Skupštine Crne Gore, inicijative za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Metodologije za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije, Metodologije za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije i Metodologije za utvrđivanje regulatornog prihoda javnog snabdjevača i regulisanih tarifa za snabdijevanje električnom energijom. Pored toga, osam poslanika Skupštine Crne Gore je podnijelo inicijativu za ocjenu zakonitosti i ustavnosti Odluke o utvrđivanju tabela sa cijenama za električnu energiju. Po podnijetim inicijativama Ustavni sud još uvijek nije odlučio.

U toku 2013. godine Agencija je podnijela četiri zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, i to protiv:

1. Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica, broj 13/878-1 od 27.03.2013. godine, zato što je prekršio odredbe člana 98 stav 3 a u vezi sa članom 188 stav 1 tačka 12 Zakona o energetici, odnosno nije sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić zaključio ugovor o pružanju pomoćnih i sistemskih usluga, i odgovornog lica u Crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica, izvršnog direktora, zato što je propuštanjem dužnog nadzora dozvolio poslovanje suprotno članu 98 stav 3 Zakona o energetici, čime je napravio prekršaj iz člana 188 stav 2 Zakona o energetici;
2. Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, broj 13/879-1 od 27.03.2013. godine, zato što je prekršio odredbe člana 98 stav 3, a u vezi sa članom 188 stav 1 tačka 12 Zakona o energetici, odnosno nije sa Crnogorskim elektroprenosnim sistemom AD Podgorica zaključio ugovor o pružanju pomoćnih i sistemskih usluga, i odgovornog lica u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić, izvršnog direktora, zato što je propuštanjem dužnog nadzora dozvolio poslovanje suprotno članu 98 stav 3 Zakona o energetici, čime je napravio prekršaj iz člana 188 stav 2 Zakona o energetici;
3. Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica, broj 13/2504-1 od 11.09.2013. godine, zato što je prekršio odredbe člana 98 stav 3 a u vezi sa članom 188 stav 1 tačka 12 Zakona o energetici, odnosno nije sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić zaključio ugovor o pružanju pomoćnih i sistemskih usluga i zato što nije zaključio ugovore utvrđene Tržišnim pravilima ("Službeni list CG", broj 44/12), čime je učinio prekršaj iz člana 188 stav 1 tačka 6 Zakona o energetici, koji je propisan za slučaj da privredno društvo obavlja energetska djelatnost suprotno Tržišnim pravilima, odnosno nije zaključio ugovore o korišćenju prenosnog sistema i nabavci električne energije za pokrivanje gubitaka u prenosu, i protiv odgovornog lica u Crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica, izvršnog direktora, zato što je propuštanjem dužnog nadzora dozvolio poslovanje suprotno članu 98 stav 3 Zakona o energetici, čime je napravio prekršaj iz člana 188 stav 2 Zakona o energetici i zato što je propuštanjem dužnog nadzora dozvolio poslovanje suprotno Tržišnim pravilima, čime je napravio prekršaj iz člana 188 stav 2 Zakona o energetici;
4. Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, broj 2505-1 od 11.09.2013. godine, zato što je prekršio odredbe člana 98 stav 3 a u vezi sa članom 188 stav 1 tačka 12 Zakona o energetici, odnosno nije sa Crnogorskim elektroprenosnim sistemom AD Podgorica zaključio ugovor o pružanju pomoćnih i sistemskih usluga i zato što nije zaključila ugovore utvrđene Tržišnim pravilima, čime je učinila prekršaj iz člana 188 stav 1 tačka 6 Zakona o energetici, koji je propisan za slučaj da privredno društvo obavlja energetska djelatnost suprotno Tržišnim pravilima, odnosno nije zaključila ugovore o korišćenju prenosnog sistema i nabavci električne energije za pokrivanje gubitaka u prenosu, i protiv odgovornog lica u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić, izvršnog direktora, zato što je propuštanjem dužnog nadzora dozvolio poslovanje suprotno članu 98 stav 3 Zakona o

energetici, čime je napravio prekršaj iz člana 188 stav 2 Zakona o energetici i zato što je propuštanjem dužnog nadzora dozvolio poslovanje suprotno Tržišnim pravilima, čime je napravio prekršaj iz člana 188 stav 2 Zakona o energetici.

Agencija je nakon kontrole energetskih subjekata utvrdila da su isti uredili svoje poslovanje u skladu sa Zakonom o energetici i podzakonskim aktima, pa je područne organe za prekršaje obavijestila dopisima br. 13/878-4, 13/879-4, 13/2504-3 i 13/2505-2 od 04.11.2013. godine da odustaje od zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

3.9. Nadzor nad radom energetskih subjekata

Agencija je saglasno ovlaštenjima koja su propisana članom 42 Zakona i članom 29 Pravila o načinu i uslovima za izdavanje, izmjenu i oduzimanje licenci za obavljanje energetskih djelatnosti ("Službeni list CG", broj 66/10), u 2013. godini u kontinuitetu vršila nadzor nad radom energetskih subjekata. Kontrola rada energetskih subjekata sprovedena je u skladu sa Planom rada Agencije za 2013. godinu i Programom vršenja nadzora nad radom energetskih subjekata u 2013. godini.

Kontrola u elektroenergetskom sektoru vršena je kod svih licenciranih subjekata: Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić (12 kontrola), kao imaoca licence za djelatnost proizvodnje, snabdijevanja i distribucije električne energije, Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica (5 kontrola), Crnogorskog operatora tržišta električne energije DOO Podgorica (3 kontrole) i Montenegrobonus DOO Cetinje (1 kontrola), kao imaoca licence za djelatnost snabdijevanja električnom energijom. Kontrola navedenih subjekata vršena je na licu mjesta i kroz analizu podataka i dokumentacije koju su subjekti dužni da dostavljaju Agenciji, a odnosi se na:

- zaključivanje ugovora sa kupcima ili drugim energetskim subjektima, u skladu sa Zakonom, Tržišnim pravilima i licencom;
- dostignuti stepen pravnog razdvajanja operatora distributivnog sistema;
- realizaciju investicionih planova i planova tekućeg održavanja;
- pripremljenost pojedinih proizvodnih objekata za pružanje pomoćnih i sistemskih usluga;
- izradu studije smanjenja gubitaka;
- evidenciju indirektnih potrošača;
- funkcionisanje voznih redova i odstupanja od voznih redova;
- realizaciju projekta zamjene brojila;
- kompenzacione programe i planove;
- funkcionisanje sistema za pružanje usluga korisnicima (uključujući registar žalbi i prigovora kupaca, izvještaje o postupanju po žalbama);
- osposobljenost subjekata za praćenje kvaliteta snabdijevanja električnom energijom;
- potrošnju energije, uvoz i izvoz električne energije;
- programe efikasnosti poslovanja;
- programe mjera za poboljšanje energetske efikasnosti;
- izvršavanje podsticajnih mjera u oblasti obnovljivih izvora energije, uključujući uslove i cijene za priključenje novih proizvođača na prenosne i distributivne sisteme;
- primjenu propisa o prekograničnoj razmjeni energije, kao i rad i poslovanje subjekata koji vrše aukcijsku dodjelu prekograničnih kapaciteta;
- razgraničenje imovine između CGES i EPCG.

Po svakoj izvršenoj kontroli urađen je izvještaj koji sadrži ocjenu rada energetskog subjekta u pogledu poštovanja Zakona i podzakonskih akata, kao i predlog aktivnosti koje subjekat treba da preduzme da bi otklonio uočene nedostatke.

Agencija je posebnu kontrolu vršila u dijelu zaključivanja ugovora između energetskih subjekata, što je kao obaveza propisano Zakonom o energetici i Tržišnim pravilima. Zbog nepotpisivanja ugovora u predviđenim rokovima (Ugovora o korišćenju prenosne mreže, Ugovora o nabavci električne energije za pokrivanje gubitaka u prenosnoj mreži, Ugovora o pomoćnim i sistemskim uslugama, Ugovora o balansnoj odgovornosti i Ugovora o finansijskom poravnanju), Agencija je protiv Elektroprivrede CG i CGES-a kao i odgovornih lica u tim kompanijama, podnijela prekršajne prijave kod nadležnog organa u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, kako je navedeno u Poglavlju 3.8.

U 2013. godini predstavnici Agencije su kontrolisali rad licenciranih subjekata u oblasti nafte i gasa, po pitanju ispunjavanja uslova propisanih licencom za obavljanje djelatnosti, posebno aspekte održavanja mjernih uređaja i protivpožarnih aparata, poštovanja propisa o zaštiti životne sredine, kao i poštovanja propisa vezanih za kontrolu kvaliteta naftnih proizvoda. Kontrola je vršena u sjedištima društava i na benzinskim stanicama, odnosno drugim objektima na kojima se obavljaju licencirane djelatnosti, koje se odnose na prodaju naftnih proizvoda (trgovina na malo i trgovina na veliko), skladištenje i transport.

U 2013. godini izvršene su 144 kontrole, i to: 48 kontrola u sjedištima društava, 86 na benzinskim stanicama, dvije na avio servisima, pet na jahting servisima i po jedna kontrola na separaciji mazuta, transportnoj bazi i instalacijama.

U sjedištima društava kontrola se odnosila na sljedeće:

- način vršenja nabavke naftnih proizvoda, odgovarajuća prateća dokumentacija i sertifikati o kvalitetu goriva i/ili tečnog naftnog gasa, kao i dokumentacija vezana za transportna sredstva;
- da li se poslovanje vrši sa licenciranim subjektima;
- da li su imao licenci u međuvremenu od izdavanja licenci imali nekih izmjena u odnosu na podatke dostavljene prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje licence, odnosno od dana vršenja zadnje kontrole od strane predstavnika Agencije;
- upoznavanje sa zatečenim stanjem na maloprodajnim objektima i druga pitanja od značaja za što kvalitetnije pružanje usluga korisnicima.

Na benzinskim stanicama, odnosno drugim objektima na kojima se obavlja licencirana djelatnost (jahting servisi, avio servisi, instalacije i separacije), kontrola se odnosila na sljedeće:

- vizuelni pregled objekata;
- provjera da li su licence istaknute na vidnom mjestu u objektu;
- uvid u potvrde i uvjerenja o položenom stručnom ispitu za lica koja obavljaju poslove tehničkog rukovođenja, održavanja, eksploatacije i rukovanja energetskim objektima;
- uvid u zapisnike o kontroli aparata za točenje tečnih goriva i/ili TNG;
- uvid u dokumentaciju o kontroli protivpožarnih aparata;
- uvid u otpremnice na osnovu kojih je primljeno gorivo, sa posebnim osvrtom na to da li je gorivo kupljeno i transportovano od subjekata koji imaju odgovarajuće licence;
- uvid u sertifikate o kvalitetu goriva i/ili tečnog naftnog gasa.

Nakon izvršene kontrole, sačinjavani su izvještaji sa ocjenom poštovanja i sprovođenja uslova propisanih licencom, sa predlogom mjera za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u radu.

Nakon kontrola, u slučajevima u kojima su utvrđene nepravilnosti u radu i poslovanju subjekata, imao licenci su upućivana upozorenja o kršenju licenci ili obavještenja o

obavezi otklanjanja uočenog nedostatka. Sve utvrđene nepravilnosti su blagovremeno otklonjene.

3.9.1. Pravno razdvajanje Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić - Operator distributivnog sistema

U skladu sa članom 42 stav 1 tačka 9 Zakona o energetici Agencija prati i analizira rad i poslovanje EPCG u odnosu na pravno razdvajanje operatora distributivnog sistema električne energije, kao jedan od bitnih preduslova za potpuno otvaranje maloprodajnog tržišta električne energije.

U skladu sa navedenim Agencija je u 2012. godini vršila nadzor nad radom EPCG u ovom dijelu, pri čemu su predstavnici EPCG, na sastanku održanom 06.11.2012. godine u Agenciji prezentirali Model razdvajanja ODS. Nakon održane prezentacije od EPCG je traženo dostavljanje sljedećih dokumenata: Prikaz prednosti predloženog modela funkcionisanja ODS-a, u odnosu na njegovo funkcionisanje kao zaokruženog pravnog lica u okviru koga bi se obavljali svi poslovi; Nacrt Statuta ODS-a i svih ugovora koji se planiraju između ODS i EPCG i Proračun ušteta u troškovima ODS-a, usljed predloženog obavljanja zajedničkih poslova u okviru EPCG, u odnosu na obavljanje tih poslove u okviru ODS-a.

Dopisom od 25.12.2012. godine EPCG je informisala Agenciju da će tražena dokumentacija i informacije biti dostavljene početkom 2013. godine. U skladu sa navedenim dopisom EPCG nije postupila, pa je Agencija dopisima od 24.05.2013. godine i 08.07.2013. godine tražila dostavljanje navedene dokumentacije, kao i informaciju o preduzetim aktivnostima u cilju sprovođenja zakonske obaveze u dijelu razdvajanja operatora distributivnog sistema električne energije.

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić je sredinom jula 2013. godine dostavila nacрте sljedećih akata:

- 1) Odluku o izdvajanju imovine, obaveza i revalorizacionih rezervi;
- 2) Odluku o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću;
- 3) Statut DOO "Elektrodistribucija Crne Gore" Podgorica;
- 4) Izgled Ugovora o pružanju usluga podrške, koji bi bio zaključen između EPCG i novoosnovanog društva;
- 5) Program za usklađenost ODS-a;
- 6) Ugovor o korišćenju distributivne mreže, koji bi bio zaključen između ODS-a i Snabdjevača.

Nakon razmatranja modela razdvajanja i pratećih akata, Agencija je 27.11.2013. godine dala "Mišljenje o dostavljenom modelu pravnog razdvajanja distribucije" u kojem je konstatovano sljedeće:

- 1) Izabrani model razdvajanja ODS-a ne obezbjeđuje dovoljan nivo nezavisnosti ODS-a od EPCG kao vertikalno integrisanog elektroenergetskog subjekta, iz sljedećih razloga:
 - Predloženim modelom razdvajanja predviđeno je da ODS, osim djelatnosti distribucije električne energije obavlja neenergetsku djelatnost – izgradnju distributivnih elektroenergetskih objekata. U priloženim aktima (odluka o osnivanju i statutu) nije regulisan način obavljanja ove djelatnosti, koja bi mogla u okviru poslova ODS-a jedino da se obavlja kao funkcionalno razdvojena djelatnost, i to po tržišnim principima;

- Modelom je utvrđeno da EPCG kao matična kompanija, uslužno obavlja sve "sporedne djelatnosti" za potrebe ODS-a kao zavisnog društva, i to na osnovu Ugovora o pružanju usluga podrške koji je sastavni dio dostavljene dokumentacije, što je suprotno zahtjevu da usluge podrške, kako ih definiše Direktiva 2009/72 EC koja se odnosi na tržište električne energije, moraju biti pružene po tržišnim uslovima i definisane ugovornim odnosom (koji proizilazi iz tog tržišnog odnosa). Pri tome su bez ograničenja i bilo kakve selekcije sporednim djelatnostima obuhvaćeni skoro svi poslovi koji se uobičajeno obavljaju uz osnovnu djelatnost (računovodstveno-finansijski poslovi i kontrola, usluge nabavke, usluge u oblasti informaciono-komunikacione opreme, odnosi sa državnim organima dakle i sa regulatorom, ljudski resursi i organizacija, radni odnosi i administracija ljudskih resursa, opšte usluge, upravljanje imovinom, pravne usluge, PR usluge, kvalitet, zaštita životne sredine i sigurnost na radu i ostale administrativne, tehničke ili menadžerske usluge). Time se povećava rizik u vezi sa prekomjernim oslanjanjem na usluge drugih lica, sa konkurencijom i konfliktom interesa, unakrsnim subvencijama i objektivne mogućnosti realizacije Programa za usklađenost i obavljanjem poslova Službenika za usklađenost.
- 2) Iz Odluke o izdvajanju imovine, obaveza i revalorizacionih rezervi se ne može vidjeti struktura imovine pa prema tome ni zaključiti da li je obuhvaćena imovina koja služi za obavljanje neenergetskih djelatnosti, ako je obuhvaćena da li je jasno razdvojena;
 - 3) Predloženi model se zasniva i na direktnoj primjeni navedene Direktive, tj. i onih njenih zahtjeva koji nijesu implementirani u Zakon, iz čega proizilazi i namjera EPCG da razdvajanje sprovede tek nakon donošenja novog Zakona o energetici (ili izmjena postojećeg) kojim će se u potpunosti implementirati direktive Trećeg energetskog paketa.
 - 4) U Modelu nije razrađeno utvrđivanje finansijskog plana ODS-a, u realizaciji odredbe člana 105 stav 2 Zakona koji govori o pravu matičnog društva da odobrava finansijski plan zavisnog društva i postavlja mu granice zaduženosti. Donošenje finansijskog plana i utvrđivanje obima sredstava subjektu, može da bude dobar i jednostavniji način za postizanje nezavisnosti ODS-a, kada je u pitanju funkcionisanje mreže i raspolaganje dozvoljenim sredstvima za njen dnevni rad, održavanje i razvoj. Takvim načinom bi bila izbjegnuta bilo kakva mogućnost da ODS dobija direktne instrukcije u pogledu odluka o izgradnji i razvoju mreže od organa matičnog društva, ili bilo kojeg dijela matičnog društva, odnosno te odluke bi bile isključiva nadležnost izvršnog direktora društva, ako se kreću u okvirima plana.

Funkcionalno razdvajanje, koje kao obaveza postoji od donošenja Zakona o energetici iz 2003. godine, u EPCG nije nikada u potpunosti i dosljedno sprovedeno. ODS, Snabdijevanje i Proizvodnja električne energije su posebne funkcionalne cjeline od 2005. godine, ali EPCG u dosadašnjem radu nije sačinila i objavila odvojen bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima i druge izvještaje, u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo i revizija, za svaku energetska djelatnost posebno. Takođe ni obaveza razdvajanja računa, odnosno vođenja računovodstva na odvojenim računima za svaku energetska djelatnost koja se obavlja u okviru istog energetskog subjekta nije dosljedno sprovedena.

Treba istaći da Crna Gora ima obavezu da energetska zakonodavstvo u potpunosti uskladi sa energetskim propisima EU, kao i pravno i organizacijski uskladi energetska sektor sa Zakonom i međunarodno preuzetim obavezama. Razdvajanje ODS-a od vertikalno integrisane EPCG je ključni uslov za eliminisanje monopola jednog snabdjevača i razvoj maloprodajnog tržišta električne energije u Crnoj Gori.

Nakon datog mišljenja od strane Agencije EPCG u 2013. godini nije informisala Agenciju o daljim radnjama preduzetim na pravnom razdvajanju, ali su se aktivnosti na pravnom razdvajanju nastavile i u toku 2014. godine.

3.10. Institucionalno jačanje Agencije

Da bi Agencija mogla da obavlja poslove koji su joj Zakonom povjereni, neophodno je stalno poboljšanje i unaprjeđenje stručnih znanja i sposobnosti svih zaposlenih, samim tim i funkcionisanje Agencije kao institucije.

Od početka rada Agencije obezbjeđivana je kontinuirana obuka zaposlenih najvećim dijelom kroz tehničku pomoć od strane međunarodnih organizacija i udruženja koja se bave pitanjima energetike. Tehnička pomoć konsultanata je posebno pružana u oblasti utvrđivanja cijena i tarifa za električnu energiju, i to kod utvrđivanja pravila o načinu određivanja tarifa, kao i praktična primjena u postupcima odobravanja cijena i tarifa.

Delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori je Agenciji obezbijedila tehničku pomoć kroz projekat koji je u 2013. godini realizovala konsultantska kuća Exergia uz maksimalno angažovanje zaposlenih. Projekat se odnosi na sljedeće aktivnosti: primjenu Trećeg paketa EU propisa, izradu regulatornog računovodstva, izradu standarda kvaliteta snabdijevanja električnom energijom i pomoć u izradi projekta za nabavku informacionog sistema Agencije. Projekat je završen i nalazi se u fazi implementacije osim podprojekta za informacioni sistem za čiju realizaciju su potrebna značajna finansijska sredstva.

Ispunjavanje zakonskih obaveza Agencije i svakodnevno obavljanje poslova zahtijeva obuku i usavršavanje novih kadrova, čemu se Agencija mora posvetiti u narednom periodu, posebno iz razloga što u tekućoj godini jedan broj zaposlenih sa najvećim iskustvom u oblasti regulacije i energetike stiže uslov za odlazak u penziju, pa se prije toga mora izvršiti prijem novih ljudi kako bi se obezbijedilo prenošenje iskustva starijih i sprovela edukacija na adekvatan način.

Agencija je u 2013. godini angažovala eksperte pravne i ekonomske struke radi dobijanja stručnih mišljenja u cilju rješavanja ključnih pravnih i ekonomskih problema.

3.11. Međunarodne aktivnosti

I tokom 2013. godine, Agencija je ostvarila intenzivnu saradnju sa regulatorima iz država članica Energetske zajednice i regulatorima iz država članica Evropske unije, koja je bila od značaja za sticanje novih znanja i razmjenu iskustava na svim poljima regulacije.

U okviru saradnje sa regulatorima iz okruženja, Agencija je bila domaćin predstavnicima Regulatornog ureda za energiju sa Kosova, koji su, sa ciljem osposobljavanja zaposlenih u pogledu kontrole rada energetske subjekata i bolje zaštite potrošača, bili zainteresovani za dosadašnje iskustvo Agencije po ovim pitanjima.

Zaposleni u Agenciji su imali niz aktivnosti vezanih za obnovljive izvore energije, naročito u dijelu izdavanja garancija porijekla, odobravanja statusa povlašćenog proizvođača, kao i vođenja registara garancija porijekla i povlašćenih proizvođača. U vezi sa ovom temom razmijenjena su iskustva prilikom posjete Regulatornoj komisiji za energetiku Republike Srpske, Agenciji za energiju Slovenije i Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji. Osim regulatornih tijela, ostvarena je saradnja i sa operatorima tržišta Slovenije i Hrvatske zbog njihovih zakonskih ovlaštenja u segmentu obnovljivih izvora.

Od značaja je bila radionica na temu izdavanja garancija porijekla i vođenja njihovog registra koju je Agencija, u saradnji sa austrijskim regulatorom, organizovala za energetske subjekte i resorno ministarstvo.

U pripremi uslova za ispunjenje obaveza koje se odnose na obnovljive izvore energije, konkretno na izdavanje garancija porijekla, nakon sagledane prakse u okruženju, Agencija

je cijenila za neophodnim da aplicira za članstvo u belgijskoj Asocijaciji akreditacionih tijela koja izdaju garancije porijekla za proizvedenu energiju. U okviru ove asocijacije obrazovan je tzv. "Hub" koji predstavlja čvorište na koje su povezani svi nacionalni registri garancija porijekla i preko kojeg se vrši međunarodni transfer garancija porijekla po strogo definisanim pravilima. Zahtjev Agencije je razmotren i prihvaćeno je da u Asocijaciji Agencija ima svojstvo posmatrača.

Povodom završetka USAID-ovog projekta „Asistencija regulativi i reformi elektroenergetskog sektora u BiH“, organizovan je seminar u Neumu na kojem su učestvovali i predstavnici Agencije i održali prezentaciju o iskustvima i aktivnostima u vezi sa regulisanjem energetske sektora i otvaranjem tržišta električne energije u Crnoj Gori.

U svrhu bolje pripremljenosti za proces otvaranja tržišta električne energije koji slijedi početkom 2015. godine, Agencija je saradivala sa Regulatornom upravom za električnu energiju i gas Italije, koja u ovoj oblasti ima iskustvo već dugi niz godina.

Osim saradnje sa regulatorima, značajne aktivnosti Agencije na međunarodnom planu odvijale su se kroz učešće u radu Energetske zajednice, Regionalne asocijacije energetske regulatora i Asocijacije mediteranskih regulatora za električnu energiju i gas.

Energetska zajednica (Energy Community - EC)

Veoma važna aktivnost Agencije u dijelu međunarodne saradnje odnosi se na sudjelovanje u radu Regulatornog odbora Energetske zajednice, radnim grupama za električnu energiju, gas i kvalitet usluga i zaštitu potrošača, kao i forumu posvećenom električnoj energiji.

Regulatorni odbor je jedna od institucija Energetske zajednice i ima bitnu ulogu u radu Ministarskog savjeta i Stalne grupe na visokom nivou. Predsjednik ECRB-a je predsjedavajući Odbora Agencije, koji tu funkciju obavlja od decembra 2013. godine.

Pored djelovanja Agencije u Regulatornom odboru Energetske zajednice, kontinuirano se učestvuje u radu radnih grupa i radionica.

U djelokrugu rada radne grupe za električnu energiju (EWG) najveći prioritet je dat projektu nadzora tržišta jugoistočne Evrope čiji je cilj uspostavljanje praćenja dodjele prekograničnih kapaciteta na regionalnom nivou, implementaciji mrežnih kodeksa čije je usvajanje obavezno nakon implementacije Trećeg energetske paketa. Kvartalno je vršena analiza dešavanja u 8-om regionu, u koji spadaju zemlje članice Energetske zajednice i sedam susjednih zemalja članica Evropske unije - Bugarska, Hrvatska, Grčka, Italija, Mađarska, Rumunija i Slovenija.

Radna grupa za kvalitet usluga i zaštitu potrošača (CWG) aktivnosti je naročito usmjerila na pripremu dokumenata koja se odnose na pitanja tretmana ugroženih potrošača, ugovora koji se zaključuju između snabdjevača i potrošača, te utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda za djelatnosti za koje je Agencija nadležna. Rezultat rada je usvajanje dva dokumenta („Izvještaj o tretmanu ugroženih potrošača u okviru Energetske zajednice“ i „Pregled glavnih kriterijuma za određivanje regulatorno dozvoljenog prihoda za prenos, distribuciju i snabdjevanje električnom energijom i gasom“) od strane Regulatornog odbora i nastavak rada na analiziranju zakonskih rješenja prilikom ugovornih regulisanja međusobnih obaveza u energetske sektoru.

Okolnost da u Crnoj Gori još uvijek nema infrastrukture za gas, ne umanjuje značaj praćenja i učestvovanja u radu radne grupe koja prati ovu oblast energetike. Fokus rada radne grupe za gas (GWG) je usmjeren na praćenje projekata Trans-jadranskog i Jadransko-jonskog gasovoda, analizi postojećih balansnih mehanizama u regionu jugoistočne Evrope i traženje mogućnosti za njihovo unapređenje. Rezultat rada ove grupe u toku 2013. godine je izrada dokumenta „Balansiranje prenosa gasa u Energetskoj zajednici“.

Osim učešća u Regulatornom odboru i radnim grupama, saradnja Agencije i Energetske zajednice se odvijala se kroz podršku Sekretarijata Energetske zajednice u obezbjeđivanju konsultantske podrške predstavnika Agencije za saradnju energetskih regulatora u pripremama usklađivanja Zakona o energetici sa Trećim energetskim paketom.

Direktor Sekretarijata Energetske zajednice, na sastanku kojem je prisustvovao i predstavnik Agencije, predstavio je Odboru za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore Izvještaj o implementaciji Sporazuma (dostignuti napredak i otvorena pitanja).

Sa aspekta svojih regulatornih aktivnosti ali i kroz učešće Energetske zajednice u ovom procesu, Agencija je pratila realizaciju koraka koji su vodili do uspostavljanje Kancelarije za koordinirane aukcije u jugoistočnoj Evropi.

Regionalna asocijacija energetskih regulatora (Energy Regulators Regional Association – ERRA)

Učešće Agencije u Regionalnoj asocijaciji energetskih regulatora je bilo značajno tokom 2013. godine kako kroz rad predstavnika Agencije u svojstvu člana Predsjedništva tako i praćenjem aktivnosti komiteta za licence i tržište, komiteta za tarife i cijene i radne grupe za pravna pitanja regulacije.

Predstavnici Agencije su imali prilike da se, prisustvovanjem kursevima koje je organizovala ova asocijacija, upoznaju sa regulacijom energetskih djelatnosti u zemljama u razvoju, kao i načinima uređivanja pitanja tarifa, prihoda, regulacije cijena i investicija u energetskom sektoru u zemljama članicama Regionalne asocijacije energetskih regulatora.

Komiteti i radna grupa obrađivali su teme koje se, između ostalog, tiču mehanizama podsticaja obnovljivih izvora energije, nadzora tržišta, alokacije prenosnih kapaciteta, procedure pristupa mrežama, procesa izmjene tarifa i rješavanje sporova.

Asocijacija mediteranskih regulatora za električnu energiju i gas (Mediterranean Energy Regulators - MEDREG)

Agencija je pratila rad Asocijacije mediteranskih regulatora za električnu energiju i gas kroz sudjelovanje u radnim grupama za institucionalna pitanja, električnu energiju, gas i obnovljive izvore energije, putem pružanja relevantnih informacija o energetskom sektoru i regulatornoj praksi u Crnoj Gori, i davanjem komentara na nacрте dokumenta. Najveći akcenat ove asocijacije u 2013. godini stavljen je na pitanja jasnijeg definisanja prava potrošača.

Pored aktivnosti u radu navedenih organizacija, Agencija je usmjerila svoje interesovanje ka Savjetu Evropskih energetskih regulatora (Council of European Energy Regulators - CEER), i započela pregovore o pristupanju u svojstvu posmatrača. Cilj Agencije je blagovremeno uključivanje u rad ovog savjeta kako bi nakon sticanja statusa člana bila spremna da aktivno učestvuje i saraduje sa regulatorima iz zemalja Evropske unije.

Evropske integracije

Vlada Crne Gore je, na predlog Agencije, imenovala četiri predstavnika Agencije za rad u radnim grupama za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravnih tekovina koje se odnose na pregovaračka poglavlja: Poglavlje 8 – Konkurencija, Poglavlje 15 – Energetika i Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja.

Agencija je učestvovala na sastancima radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za Poglavlje 15 – Energetika, koji su se održali tokom februara i aprila 2013. godine. Na ovim sastancima Agencija je predstavila stanje sprovođenja

obaveza iz svoje nadležnosti koja se odnose na regulatorna pitanja u energetsom sektoru Crne Gore.

4. REZIME

U skladu sa zakonom obaveza Regulatorne agencije za energetiku je da utvrdi i Skupštini Crne Gore podnese na usvajanje Finansijski izvještaj sa izvještajem o radu za prethodnu finansijsku godinu, kako bi Skupština imala uvid u cjelinu finansijskog poslovanja i aktivnostima Agencije u izještajnoj godini.

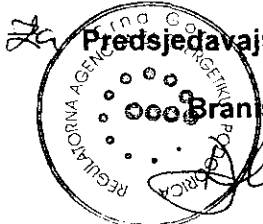
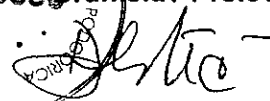
Finansijski izvještaj sa izvještajem o radu daje prikaz upotrebe novčanih sredstava obezbijeđenih, u skladu sa Zakonom o energetici, od naknada za licence, za pokrivanje odobrenih troškova Agencije, kao i prikaz rada Agencije za godinu na koju se odnosi. Agencija je u 2013. godini ostvarila prihod u iznosu od 1.199.268,40 €, a troškove u iznosu od 995.731,26 €. U narednu godinu prenešeno je 135.133,18€. Realizacijom prihoda većih nego što je planirano omogućeno je Agenciji da uspješno okonča finansijsko poslovnu godinu i realizuje sve planirane aktivnosti.

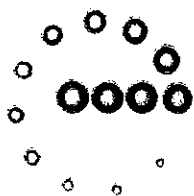
U 2013. godini Agencija je u skladu sa svojim ovlašćenjima donijela odluke o korekcijama regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema i javnog snabdjevača, kao i odluku o naknadama za Crnogorskog operatora tržišta električne energije. Takođe je donesena odluka o utvrđivanju naknada i cijena koje plaćaju potrošači električne energije Crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica za korišćenje prenosnih kapaciteta. Agencija je vršila nadzor nad radom energetskih subjekata, izdavala licence, odobravalala investicione i razvojne planove i učestvovala u radu organizacija EZ i regionalnih udruženja.

Agencija je u 2013. godini zaokružila proces donošenja opštih akata na koje je Zakon obavezao, što uz ranije sprovedeno pravno i vlasničko odvajanje djelatnosti prenosa, formiranje operatora tržišta i uz očekivano pravno razdvajanje operatora distributivne mreže stvara uslove za zaživljavanje tržišta električne energije, pojavu novih snabdjevača, uključivanje u regionalno tržište, a sve u cilju obezbjeđivanja sigurnog snabdjevanja i dovoljnih količina energije za ukupan razvoj i prosperitet Crne Gore.

Broj: 14/1048-2

U Podgorici, 29. april 2014. godine

 Predsjedavajući Odbora Agencije
Branislav Prelević

Crna Gora
Regulatorna agencija
za energetiku
Broj: 14/1048-3
Podgorica, 29.04.2014. godine

Na osnovu člana 47 st. 4 i 5 Zakona o energetici ("Službeni list Crne Gore", br. 28/10, 40/11, 42/11 i 6/13), u vezi sa članom 50 st. 2 i 3 Zakona o budžetu ("Službeni list RCG", 40/01, 71/05 i "Službeni list CG", br. 12/07 i 53/09) i člana 18 stav 1 tačka 18 Statuta Regulatorne agencije za energetiku ("Službeni list Crne Gore", broj 7/11), Odbor Agencije, na sjednici održanoj dana 29.04.2014. godine, donio je

ODLUKU

o određivanju predstavnika Regulatorne Agencije za energetiku koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri usvajanja Finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu

Za predstavnike Regulatorne agencije za energetiku, koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri usvajanja Finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2013. godinu, određuju se Branislav Prelević, predsjedavajući Odbora Agencije i Novak Medenica, direktor Agencije.

Predsjedavajući Odbora Agencije
Branislav Prelević

Dostaviti:

- Ministarstvo finansija,
- a/a.